

כרמלית

תלמוד בבלי מסכת שבת דף ז עמוד א

והכרמלית אטו כולהו נמי לאו כרמלית נינהו? כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרשות הרבים. דאף על גב דזימנין דדחקי ביה רבים ועיילי לגוה, כיון דלא ניחא תשמישתיה - כי כרמלית דמי. כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: בין העמודין נידון ככרמלית. מאי טעמא - אף על גב דדרסי בה רבים, כיון דלא מסתגי להו בהדיא - ככרמלית דמיא. אמר רבי זירא אמר רב יהודה: איצטבא שלפני העמודים - נידון ככרמלית. למאן דאמר בין העמודים - כל שכן איצטבא, למאן דאמר איצטבא, איצטבא הוא דלא ניחא תשמישתיה, אבל בין העמודים דניחא תשמישתיה - לא. לישנא אחרינא: אבל בין העמודים, דזימנין דדרסי ליה רבים - כרשות הרבים דמיא.

רש"י מסכת שבת דף ז עמוד א

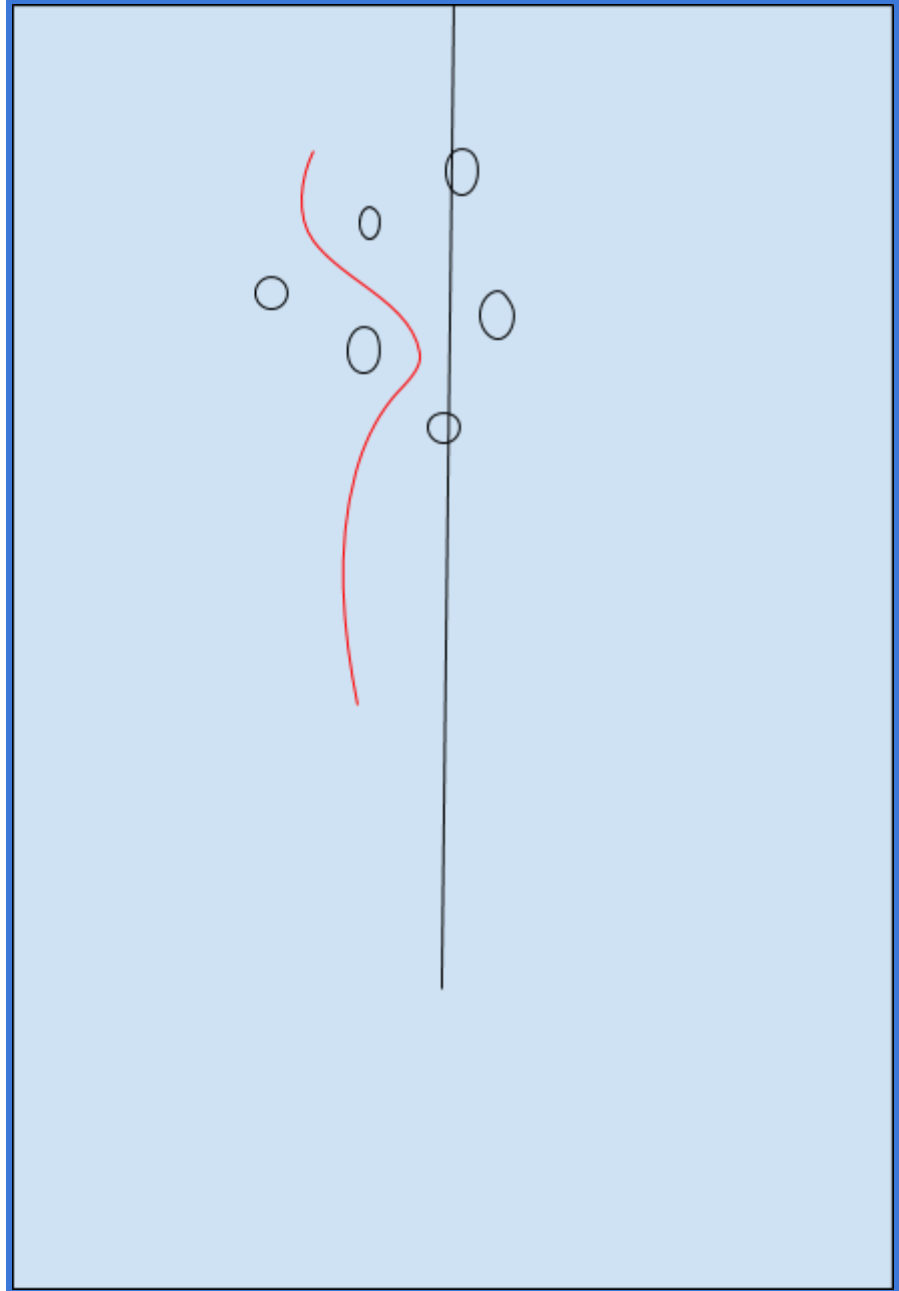
אטו כולהו - הנך ים ובקעה ואיסטוונית, לא זו היא כרמלית דהוזכר במנין רשויות, הא קתני אינו לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים, ואין מוציאין כ' שמע מינה: זו היא רשות שלישי.

לא נצרכה - כרמלית דקתני אלא לאוסופי כרמלית אחריתי, כגון קרן זוית שנכנס בו בית לתוכו והניח מקרקעו לרשות הרבים.

לא ניחא תשמישתיה - שאין יכולין להכנס לה להדיא דרך הילוכו, אי נמי: בית שפניו עומד באלכסון, שזויתו אחת סמוכה לרשות הרבים והשניה משוכה מרשות הרבים ולפנים, זוית הבולטת מעכבת את הרבים מליכנס בהדיא בתוך כניסה של זוית האחרת.

בין העמודים - שהיו עמודים ברחבה, ותולין בהם התגרים פרגמטיא, וגם איצטבאות היו לפניהם לישוב שם התגרים.

לא מסתגי להו להדיא - שהיו עמודים הרבה באורך ורוחב, וזה שלא כנגד זה.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף ז עמוד ב

דאיתמר, חורי רשות היחיד - כרשות היחיד דמו. חורי רשות הרבים, אביי אומר: כרשות הרבים דמו, רבא אומר: לאו כרשות הרבים דמו. אמר ליה רבא לאביי: לדידך דאמרת חורי רשות הרבים כרשות הרבים דמו, מאי שנא מהא דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרשות הרבים, ותיהוי כחורי רשות הרבים! - התם לא ניחא תשמישתיה, הכא - ניחא תשמישתיה.

צידי רה"ר

תלמוד בבלי מסכת עירובין דף צד עמוד א

משנה. חצר שנפרצה לרשות הרבים, המכניס מתוכה לרשות היחיד או מרשות היחיד לתוכה - חייב, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: מתוכה לרשות הרבים או מרשות הרבים לתוכה - פטור, מפני שהיא ככרמלית.

גמרא. ורבי אליעזר, משום דנפרצה לרשות הרבים הויא לה רשות הרבים? - אין, רבי אליעזר לטעמיה. דתניא, רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: רבים שבררו דרך לעצמן - מה שבררו ברו. - איני? והאמר רב גידל אמר רב: והוא שאבדה להן דרך באותו שדה. וכי תימא: הכא נמי כגון שאבדה לה דרך באותה חצר - והאמר רבי חנינא: עד מקום מחיצה מחלוקת! - אימא: על מקום מחיצה מחלוקת. ואיבעית אימא: בצידי רשות הרבים קמיפלגי; דרבי אליעזר סבר: צידי רשות הרבים - כרשות הרבים דמו, ורבנן סברי: צידי רשות הרבים - לאו כרשות הרבים דמו. וליפלוג בצידי רשות הרבים בעלמא! - אי אפליגו בצידי רשות הרבים בעלמא - הוה אמרינן: כי פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר - הני מילי היכא דאיכא חיפופי, אבל היכא דליכא חיפופי - אימא מודו ליה, קא משמע לן. - והא מתוכה קאמר! - איידי דאמור רבנן מתוכה אמר איהו נמי מתוכה. ורבנן, אמר רבי אליעזר צידי רשות הרבים, ומהדרו ליה אינהו מתוכה? - הכי קאמרי ליה רבנן לרבי אליעזר: מי לא קא מודית לן היכא דטילטל מתוכה לרשות הרבים, ומרשות הרבים לתוכה דפטור - מפני שהיא כרמלית, צידי נמי לא שניא. ורבי אליעזר - התם לא קא דרסי לה רבים, הכא - קא דרסי לה רבים.

תוספות מסכת עירובין דף צג עמוד ב

חייב דברי ר"א - בגמ' מוקי לה במקום מחיצה הפרוצה וכגון שבשני ראשיה לא נשאר כלל משתי מחיצות שבצידה שמקום מחיצה זו שנפרצה אינו תוך מחיצות הנשארות ובלישנא קמא מוקי לה כגון שאבדה להם דרך באותו מקום וברירו להם מקום מחיצות להיות שלהן ללכת דרך שם בשביל דרכם שאבדו שם ור"א לטעמיה דאית ליה מה שבררו בררו ורבנן סברי דאין להם כח לברור הלכך אף על פי שעוברים שם אינו רה"ר כיון שלא נמסר לרבים ואינו של רבים כדאמרינן בפרק שני (דף כב:) גבי שבילי בית גלגול קאמרת ומתוכה דקאמר ר"א לאו דוקא מתוכה אלא משום דנקטו רבנן מתוכה קאמר איהו נמי מתוכה כדקאמר בגמרא והכי קמהדרי ליה רבנן אי אתה מודה שאם הוציא מתוכה לרה"ר שהוא פטור אבל אסור שאין לרבים כח שם ולכך אינה נעשית רה"ר אפילו נפלו כל המחיצות סביב והוי כרמלית הכא נמי מקום מחיצה תודה שיהיה כרמלית שאין להם כח בברירתן והא דשבקי רבנן רה"ר כדנקט ר"א ונקטי רה"ר משום דר"א דיבר על מקום מחיצה שיהא רה"ר וקאמר שאם הוציא מתוך החצר שהיא רה"ר למקום מחיצה חייב אבל רבנן דמיירי במוציא ומכניס לתוכו ממש ואפילו כשנפלו כל מחיצותיה נקטי רה"ר שאצלה הנזכר במשנה ולא רצו למינקט שאם הוציא מתוכה לחצר שאצלה משום דלא נזכר במשנתנו שהיה חצר אצלה אי נמי להכי נקטי רה"ר להוכיח שתוכה חלוק הרבה מרה"ר שאם לא היה חלוק הרבה היה מותר להכניס

מרה"ר לתוכה אבל במה שפטור המוציא מרה"י לתוכה אין להוכיח שחלוק הרבה דאפילו אין חלוק אלא מעט מרה"ר פטור המוציא מרה"י לתוכה כיון שאין רה"ר ממש.

תוספות מסכת עירובין דף צד עמוד א

ואיבעית אימא בצדי רה"ר פליגי - ולא מיירי באבדה להם דרך.

ולפלגו בצדי רה"ר דעלמא - ואם תאמר דילמא דוקא הכא פליגי משום דמקום מחיצה שלו ואור"י דסתם צידי רשות הרבים הם שלו שרגיל אדם להיות כונס תוך שלו ובונה.

אבל היכא דליכא חיפופי מודו ליה קא משמע לן - משמע דר"א איירי בדאיכא חיפופי והקשה ריב"א דבפרק קמא דשבת (דף ו.) אמרינן מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא אימר דשמעת ליה לר"א היכא דליכא חיפופי היכא דאיכא חיפופי מי שמעת ליה וי"ל דסוגיא דהכא כרב פפא דהתם.

תוספות מסכת שבת דף ז עמוד א

לא נצרכה אלא לקרן זוית - לא בעי למימר דאיצטריך לצדי רה"ר משום דלר"א כרה"ר דמי ואפילו אית בהו חיפופי או שמא מספקא ליה אי מודה להו רבי אליעזר אם לאו.

תוספות מסכת שבת דף ז עמוד ב

התם לא ניחא תשמישתיה - וצדי רה"ר לרבנן לאו כרה"ר דמי אף על גב דניחא תשמישתיה טפי מקרן זוית דהא אפילו ר"א דפליג בצדי רה"ר מודה בקרן זוית כדפריש' לעיל אפ"ה לא הוי כחורי רה"ר דחורי רה"ר ניחא תשמישתיה טפי.

תוספות רי"ד מסכת שבת דף ז עמוד ב

(אמר ליה) התם [לא] ניחא תשמישתיה הכא (לא) ניחא תשמישייהו נ"ל דה"ג והכין פירושי' התם בקרבן זויות הסמוכה לרה"ר מש"ה חשבי' ליה כרמלית ולא מבטלינן לה בהדי רה"ר משום דניחא תשמישה שבני הרבים מפני שם חפציהו ומכתפין שם לפוש שאינם רשאים לעשות כן ברה"ר ומש"ה חשיבא רשות לעצמה ולא בטלה אצל רשות והויא כרמלית אבל חורי רה"ר דלא ניחא תשמישייהו לא חשיבי רשות לעצמן והרי הן כרה"ר והאי דאמרן לעיל גבי קרן זויות אף על גב דדחקי בני רה"ר לעילוי בגוה כיון דלא ניחא תשמישתא ככרמלית דמיא. ההיא הוי תשמיש דהילוך דלא ניחא להילוכא ברה"ר והאי תשמיש דהכא הוי להצניע שם חפציהו ומש"ה משיכה קונה בסימטא שהוא קרן זוית מפני שרשאין להצניע שם חפציהו:

בין העמודים

תלמוד בבלי מסכת שבת דף ז עמוד א

והכרמלית אטו כולהו נמי לאו כרמלית ניהו? כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרשות הרבים. דאף על גב דזימנין דדחקי ביה רבים ועיילי לגוה, כיון דלא ניחא תשמישתיה - כי כרמלית דמי. כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: בין העמודין נידון ככרמלית. מאי טעמא - אף על גב דדרסי בה רבים, כיון דלא מסתגי להו בהדיא - ככרמלית דמיא. אמר רבי זירא אמר רב יהודה: איצטבא שלפני העמודים - נידון ככרמלית. למאן דאמר בין העמודים - כל שכן איצטבא, למאן דאמר איצטבא, איצטבא הוא דלא ניחא תשמישתיה, אבל בין העמודים דניחא תשמישתיה - לא. לישנא אחרינא: אבל בין העמודים, דזימנין דדרסי ליה רבים - כרשות הרבים דמיא.

רש"י מסכת שבת דף ז עמוד א

אטו כולהו - הנך ים ובקעה ואיסטוונית, לא זו היא כרמלית דהוזכר במנין רשויות, הא קתני אינו לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים, ואין מוציאין כו' שמע מינה: זו היא רשות שלישי.

לא נצרכה - כרמלית דקתני אלא לאוסופי כרמלית אחריתי, כגון קרן זוית שנכנס בו בית לתוכו והניח מקרקעו לרשות הרבים.

לא ניחא תשמישתיה - שאין יכולין להכנס לה להדיא דרך הילוכו, אי נמי: בית שפניו עומד באלכסון, שזויתו אחת סמוכה לרשות הרבים והשניה משוכה מרשות הרבים ולפנים, זוית הבולטת מעכבת את הרבים מליכנס בהדיא בתוך כניסה של זוית האחרת.

בין העמודים - שהיו עמודים ברחבה, ותולין בהם התגרים פרגמטיא, וגם איצטבאות היו לפנייהם לישיב שם התגרים.

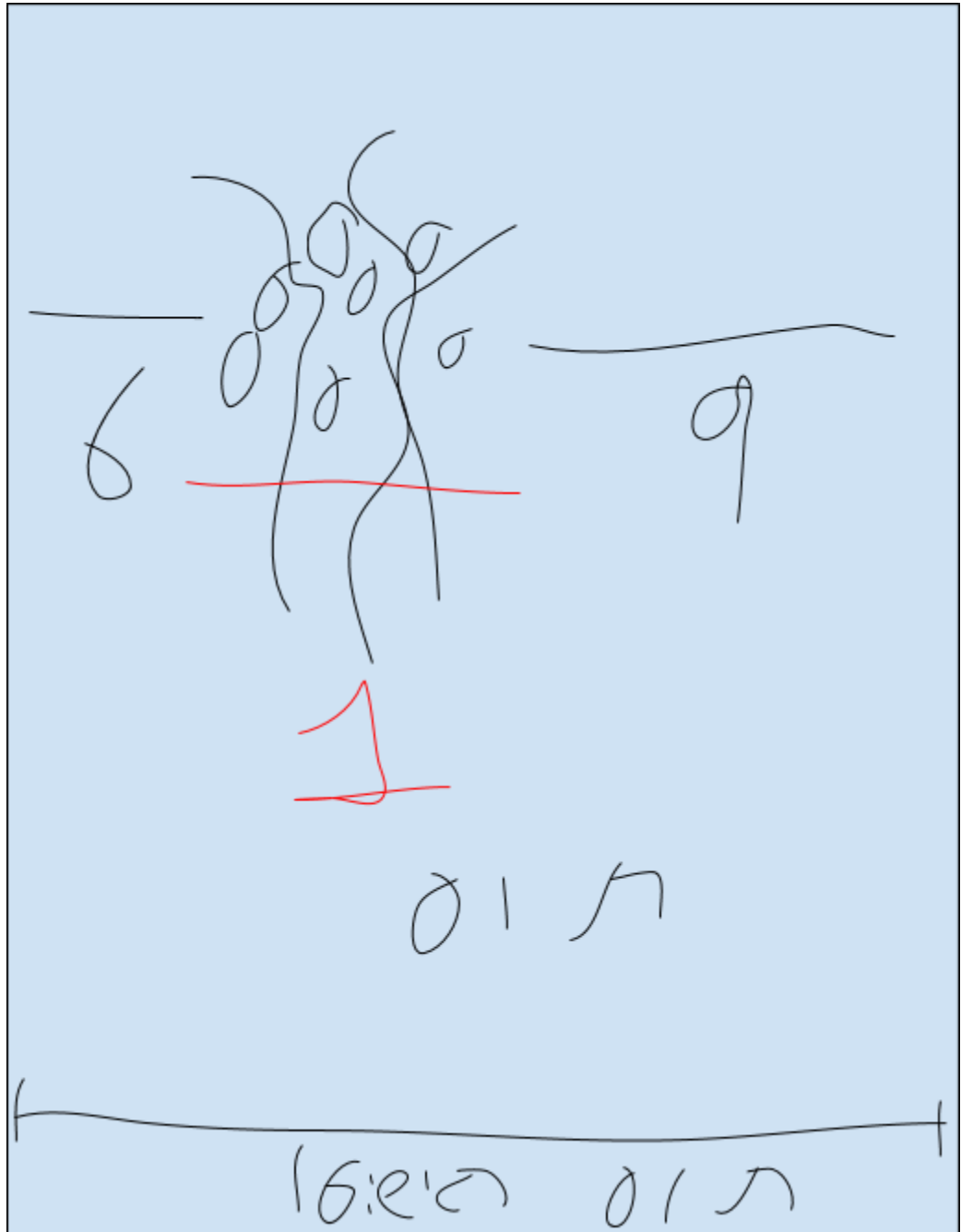
לא מסתגי להו להדיא - שהיו עמודים הרבה באורך ורוחב, וזה שלא כנגד זה.

תוספות מסכת שבת דף ז עמוד א

אבל בין העמודים - כרה"ר דמי אף על פי שאין בין עמוד לעמוד ט"ז אמות הוי רה"ר כיון שבני רה"ר בוקעין בה וחוץ לבין עמודים רחב ששה עשר אמה.

תוספות הרא"ש מסכת שבת דף ז עמוד א

אבל בין עמודים זמנין דדשו ביה רבים. אף על פי שאין בין עמוד לעמוד שש עשרה אמה לא פקע מיניה דין רשות הרבים, דאטו אם נעץ קנה ברשות הרבים ומיעטו משש עשרה וכי בשביל זה פקע מיניה דין רה"ר.

(שפת אמת מסכת שבת דף ז עמוד א)

שם בגמ' קרן זוית הסמוכה לר"ה הרמב"ם (פי"ד משבת) והטור (סי' שמ"ה) פי' כגון מבוי שיש לה ג' מחיצות ולא עשו קורה ולחי ע"ש והיינו דס"ל דמה"ת נמי כל שפרוצה במלואה אינו רה"י ולכאורה נראה דגם פי' א' של רש"י

הוא כן דהא כיון שבית א' נכנס א"כ יש לחלל זה ג' מחיצות מיהו לשון הגמ' כיון דלא ניחא תשמישתי' וכו' קשה דהא בלאו האי טעמא נמי כיון שיש לו ג' מחיצות וודאי לא הוי רה"ר עכ"פ ואפשר דנקט כן למ"ד לקמן דחורי רה"ר כרה"ר דמי לכך צריך הכא לומר הטעם משום דלא ניחא תשמישתי' כדאי לקמן (ע"ב) ולפ"ז א"ש נמי מה דפסק הרמב"ם (פי"ד מה"ש ה"ו) כרב יהודא דבין העמודים הוי רה"ר ולכאורה ללשון ב' דמפרש הטעם משום דדרסי ב' רבים ה' נראה דגם בקרן זוית הוי רה"ר ור' יוחנן לטעמי' אזיל דס"ל בין עמודים נמי לא הוי רה"ר וא"כ הרמב"ם ושו"ע דפסקו כר"י דבין עמודים הוי רה"ר א"כ ה"ה בקרן זוית וגם ללשון א' בגמ' דהטעם הוא משום דניחא תשמישתי' נראה לפרש דניחא יותר מאיצטבא אבל שיהי' יותר ניחא מקרן זוית אין סברא אבל למ"ש א"ש דאנן דקיי"ל דחורי רה"ר לאו כרה"ר א"צ כלל לטעם דלא ניחא תשמישתי' אלא משום דיש לו ג' מחיצות לא הוי רה"ר ול"ד כלל לבין העמודים ולכאורה ה' נראה דהתוס' נמי ס"ל כפי' הרמב"ם הנ"ל ממ"ש התוס' ד"ה לא נצרכא דגם לר"א דס"ל צידי רה"ר הוי רה"ר ואפי' באית לי' חיפופי מ"מ בקרן זוית מודה ע"ש וקשה הטעם כיון דאיכא חיפופי א"כ דומה ממש לקרן זוית דלא ניחא תשמישתי' ע"י החיפופי ולפי' הרמב"ם והטור א"ש הואיל והכא איכא ג' מחיצות לא הוי רה"ר אכן באמת אין כן דעת רוב הפוס' אלא כפשטא דגמ' בכמה מקומות מבוי דרבנן [וסגי בלחי וקורה ובכרמלית לא מהני לחי וקורה] משמע דמה"ת רה"י היא ובב' מחיצות פליגי ר"י ורבנן אבל בג' לכו"ע רה"י הוא וכדמשמע בפ"ק דסוכה דופן שבת כדופן סוכה כו' וגם התוס' ס"ל הכי ומ"ש דצידי ר"ה חשיב יותר מקרן זוית היינו משום דצידי רה"ר חשיב טפי ניחא תשמישתי' מקרן זוית כמ"ש התוס' (ע"ב) ד"ה התם ע"ש וצ"ל הטעם דחיפופי אינו מעכב כ"כ הדרך כמו הכא דיש בתים שלימים בכל צד ועיקר הפי' דקרן זוית כמ"ש רש"י בלשון שני:)

תוספות מסכת עירובין דף ו עמוד ב

....ומ"מ הוי רה"ר גמורה כגון שרשות הרבים אחת משני צידי המבוי רוחב ט"ז אמות ואורך רה"ר מהלכין דרך מבוי במקור יש ציור/ דהשתא אפי' במבוי דלא הוי רוחב ט"ז אמות הוי רה"ר גמורה כיון דבשני צידי המבוי הוי רוחב ט"ז אמה כמו בין העמודים דאמר פ"ק דשבת (ד' ז.) דהוי רה"ר אף על גב דלא הוי ט"ז אמה אפי' למ"ד התם בין העמודים נידון ככרמלית היינו משום דעמודים הן זה שלא כנגד זה ולא ניחא תשמישתי'

